

P R E D G O V O R

Udžbenik UPRAVNO PRAVO U SFRJ, prva i druga knjiga, objavljuje se da bi se olakšalo spremanje ispita studentima prava i drugima kojima je to potrebno.

Ovaj rad sadrži, mada sistematski dat, materijal različit po stepenu razrađenosti i obliku. Zbog toga će biti ne samo korisno, već za neka razrađena pitanja i potrebno, da se materijal dopuni proučavanjem navedenih pravnih propisa i literature. Slušanje predavanja, seminari i vežbe vrlo korisno će poslužiti u tom cilju.

Da bi se u ovom radu objasnila, a donekle i opravdala, nerazrađena nekih pitanja koja su regulisana najnovijim pravnim propisima, napomenućemo sledeće. U poslednje vreme, naročito od sredine 1971. godine (od ustavnih amandmana na Ustav Jugoslavije, ustave socijalističkih republika i ustavne zakone pokrajina) u pogledu broja i vrsta pravnih propisa koji sačinjavaju naš pravni sistem, nastupile su velike promene u kvalitativnom a posebno u kvantitativnom smislu. Naime, ne samo federacija i republike, već i pokrajine donose sada propise koji sadrže pravne norme koje imaju pravnu snagu i naziv zakona. Otuda devet snažnih i, za sada se može reći, bujnih izvora pravnih normi, koji se razlivaju i natapaju razne oblasti društveno-ekonomskih i drugih društvenih odnosa u svim krajevima naše zemlje. Već postoje i dalje se izgrađuju devet pravnih poredaka, različitih po pravnim izvorima, a sličnih, nekad istovetnih ili više manje različitih po sadržini, u okviru u osnovi jedinstvenog pravnog sistema socijalističke, federativne, demokratske i samoupravne Jugoslavije. Tome treba dodati devet izvora državnog takozvanog podzakonskog prava, devet političko-izvršnih organa, izvršnih veća, Saveznog, šest republičkih i dva pokrajinska s generalnim ovlašćenjem za donošenje propisa (uredbi, odluka i dr.) radi sprovođenja zakona istih ili širih društveno-političkih zajednica. U državno pravo treba uvrstiti i podzakonske propise koje donosi oko 500 opštinskih skupština, neposredno na osnovu ustava ili po ovlašćenju i u izvršenju zakona i propisa političko-izvršnih organa širih društveno-političkih zajednica. Pored državnog prava — donekle i pre 1963, naročito od ustava iz te godine a još više od ustavnih amandmana (1971) javlja se i razvija nova istorijska pojava — **a u t o n o m n o p r a v o**. To je pravo koje stvaraju i sprovode u život razne samoupravne organizacije: radne i druge organizacije udruženog rada, njihove asocijacije, samoupravne interesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice. To samoupravno pravo je zaista nešto novo i razlikuje se od autonomnog prava iz perioda feudalizma i od buržoaskog autonomnog prava ne samo po pravnoj strukturi, već i po sociološkim osnovama i idejno-političkim premisama.

Ovo je udžbenik za studente prava. To znači da je vezan ne samo za program predmeta, već i za određeni plan nastave Pravnog fakulteta u Beogradu i možda još nekih u SR Srbiji. Zato se pretpostavlja poznavanje pravnih disciplina mlađih godina, naročito Uvoda u pravo, Ustavnog prava, Privrednog sistema Jugoslavije ili se upućuje na izvesne dodatne discipline iste ili čak starije godine.

Predmet i građa ovog udžbenika su u razvoju, često se menjaju, što treba imati u vidu prilikom njegovog korišćenja.

Ovaj rad obuhvata samo opšti deo upravnog prava u SFRJ, tj. samo upravno pravo kao nastavni predmet, a ne celokupno upravno pravo kao naučnu pravnu disciplinu. Zbog toga i zbog nerazrađenosti pojedinih pitanja nazvali smo ga »kratki udžbenik« (précis a ne traité).

Za razliku od izdanja iz 1954. («Naučna knjiga») i iz 1958. godine («Savremena administracija») koja su bila u jednoj knjizi, ovog puta — poput izdanja iz 1964. godine («Zavod za izdavanje udžbenika SRS») — udžbenik je podeljen u dve knjige. Prva knjiga sadrži: Uvod, Organizaciju uprave, Položaj kadrova u upravi i Delatnosti uprave. Druga knjiga sadrži: Akte uprave, Položaj građana prema upravi, Upravni postupak i Kontrolu rada uprave.

U prikupljanju materijala i pripremanju za štampu druge knjige udžbenika pružili su mi pomoć dr Branislav Marković i mr Vladislav Dorđević, na čemu im i ovom prilikom zahvaljujem.

Beograd, 15. januara 1973.

Nikola Stjepanović